

Меліхова Тетяна,
кандидат економічних наук, доцент, зав.кфедри ОАОА,
Інженерний інститут Запорізького національного університету
Ярашикли Юлія,
магістр групи ОА-18-1мз,
Інженерний Інститут Запорізького національного університету
(Запоріжжя, Україна)

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ КАСОВИХ ОПЕРАЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В сучасних умовах грошові кошти присутні на всіх етапах облікового циклу. Безперервний рух грошових коштів забезпечує надійне функціонування підприємства. Грошові кошти є найбільш ліквідними активами.

Готівкою є грошові знаки національної валюти України (банкноти і монети, у тому числі розмінні, обігові, пам'ятні монети, які є платіжними засобами) [1].

Готівкою є грошові знаки у вигляді банкнот і монет [3].

Готівкою є готівкова валюта України і готівкова іноземна валюта у вигляді банкнот і монет, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території відповідної держави, банкноти та монети, вилучені з обігу або такі, що вилучаються з нього, але підлягають обмінові на грошові знаки, які перебувають в обігу (крім монет, що належать до банківських металів), і дорожні чеки [4].

Касовими операціями є операції суб'єктів господарювання між собою та з фізичними особами, пов'язані з прийманням і видачею готівки під час проведення розрахунків через касу з відображенням цих операцій у відповідних книгах обліку [1].

Касові операції оформляються касовими ордерами, видатковими відомостями, розрахунковими документами, документами за операціями із застосуванням електронних платіжних засобів, іншими касовими документами, які згідно із законодавством України підтверджували б факт продажу (повернення) товарів, надання послуг, отримання (повернення) готівки [1].

Для узагальнення інформації про наявність та рух грошових коштів в касі підприємства призначений рахунок 30 «Готівка». Рахунок 30 «Готівка» має такі субрахунки, а саме: 301 «Готівка в національній валюті», 302 «Готівка в іноземній валюті».

За дебетом рахунку 30 «Готівка» відображається надходження грошових коштів у касу підприємства, за кредитом - виплата грошових коштів із каси підприємства.

Для удосконалення обліку запропоновано у робочому плані рахунків внести зміни до рахунку 30 «Готівка», а саме субрахунки:

3011 «Готівка у касі магазину в національній валюті, за розрахунками купюраами»;

3012 «Готівка у касі магазину в національній валюті, за розрахунками картокою»;

3013 «Готівка у касі бухгалтерії підприємства в національній валюті»;

3021 «Готівка у касі бухгалтерії підприємства в доларах»;

3022 «Готівка у касі бухгалтерії підприємства в євро»;

3023 «Готівка у касі бухгалтерії підприємства в рублях».

Від своєчасного і якісного внутрішнього контролю залежить правильність ведення обліку.

Під час проведення перевірки касових операцій відділ внутрішнього контролю:

1) перевіряє виконання підприємством вимог щодо дотримання порядку ведення касової книги та оформлення операцій з приймання та видачі готівки з каси, ведення відповідних касових документів;

2) перевіряє повноту та своєчасність оприбуткування в касах готівкових надходжень, одержаних підприємством (за реалізовану продукцію, продані товари, виконані роботи, надані послуги і за позареалізаційні операції). Готівка, що надходить до кас, повинна своєчасно та в повній сумі оприбутковуватися.

3) визначає наявність самостійно встановленого ліміту каси та його відповідність самостійно здійсненим розрахункам. Сума готівки за видатковими касовими ордерами або видатковими відомостями, у яких видача готівки з каси не підтверджена підписом одержувача, додається до залишку готівки в касі виключно в день, у якому оформлено зазначені видаткові документи, і надалі зазначена сума не береться для розрахунку понадлімітних залишків готівки.

4) перевіряє обов'язковість забезпечення постійної наявності в касах підприємств у сфері торгівлі та послуг, монет для видачі здачі.

5) звіряє з банківськими документами всі випадки одержання суб'єктом господарювання значних сум готівки, а за потреби використовує також відповідні дані банків, у яких відкрито його поточні рахунки;

6) перевіряє дотримання підприємством порядку витрачання готівкової виручки (готівки).

7) перевіряє дотримання підприємством установленого порядку видачі готівки під звіт (у тому числі на відрядження) та її використання.

8) перевіряє дотримання суб'єктами господарювання установлених обмежень під час здійснення ними готівкових розрахунків між собою та/або з фізичними особами;

9) перевіряє розрахункові операції суб'єкта господарювання. Під час такої перевірки враховується: що такі готівкові розрахунки можуть

здійснюватися протягом одного дня за одним або кількома платіжними документами в межах граничних сум розрахунків готівкою; що кількість суб'єктів господарювання та фізичних осіб, з якими здійснюються готівкові розрахунки, протягом дня не обмежується. Платежі понад установлені граничні суми проводяться через банки або небанківські фінансові установи, які в установленому законодавством порядку отримали ліцензію на переказ коштів у національній валюті без відкриття рахунку, шляхом переказу коштів з поточного рахунку на поточний рахунок або внесення готівки до банку чи небанківської фінансової установи для подальшого їх переказу на поточні рахунки в банку [1].

Отже, запропоновано у робочому плані рахунків внести зміни до рахунку 30 «Готівка». Додаткові субрахунки нададуть більш детальне обліково-аналітичне забезпечення касових операцій, що знизить помилки в веденні обліку та складанні звітності. Якісний та своєчасний контроль касових операцій запобігає шахрайським діям з готівкою, що підвищить прибуток та стабільність роботи підприємства.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/v0148500-17> (дата звернення: 21.10.2019)
2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій URL: <https://zakon.help/law/291/edition05.01.2018/page1> (дата звернення: 21.10.2019)
3. Про затвердження Інструкції про ведення касових операцій банками в Україні URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0103500-18/ed20180925#n58> (дата звернення: 21.10.2019)
4. Про переміщення готівки і банківських металів через митний кордон України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0520-08/ed20130607/find?text=%C3%EE%F2%B3%E2%EA%E0> (дата звернення: 21.10.2019)